

Naročnina listu:

Celo leto . . . K 50.—
Pol leta . . . „ 26.—
Četrť leta . . . „ 13.—

Zunaj Jugoslavije:

Celo leto . . . „ 66.—

Posamezne številke
na štirih straneh 60 v.

Uredništvo i. upravnistvo:
Maribor, Korška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila

se računajo po K 1.80
od enoredne petivtrste:
pri večkratnih oznanilih
— popust. —

„Straža“ izhaja v pon-
deljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne.

57. številka.

Maribor, dne 31. maja 1920.

Letnik XII:

K sedemdesetletnici ljubljanskega škofa.

V soboto je slavil naš nad vse vzorni, požrtvovalni, neumorno in vsestransko delavni in preko prezira smrti že davno jugoslovansko čuteči ter delujoči ljubljanski vladika svojo 70letnico.

Kakor se je nesmrtno vklesal v slovensko zgodovino in vsa slovenska srca nikoli zabni škof Slomšek, ostal bo tudi vladika Jeglič za vse Jugoslovane vedno blesteče zrcalo, iz katerega bodo odsevali za vse pozne potomce Jugoslavije vzori neustrašeno delujočega nadpastirja, mladinoľjuba, pokrovitelja ubogih, tolažnika potrlih in prvobojevnik naše jugoslovanske prostosti in samostojnosti. Kaj da je bil in ostane Jeglič za nas Slovence in Jugoslovane, to čutimo in uvidimo že sedaj vsi pošteno, odkritosrčno in trezno misleči.

Slomšek je začel svoje narodno delo pri mladini, na isto pot je krenil tudi njegov duševni brat Jeglič in pozidal že v stari Avstriji zavod v St. Vidu, katerega že takratni čisto slovenski značaj in duh sta imela cilj in namen, potem narodno vzgojne mlade inteligence pripraviti pot sedanji Jugoslaviji.

Storili smo prvi korak do naše samostojnosti z majniško deklaracijo. Pri tem takrat nevarno odločilnem korakom so se uprle oči vseh narodno čutečih in po svobodi hrepenečih Slovencev v vladiko Jegliča. V onih narodno odločilnih trenutkih ni omahoval ljubljanski vladika, se ni pomisljal, postavil se je svojemu nadvse ljubljenemu narodu na čelo in zahteval: Samostojno Jugoslavijo hočemo in jo moramo izvajevati!

In ko se nam je naenkrat prismeľljala mlada Jugoslavija v nepričakovani velikosti in moči, kdo se je je bolj navdušeno oprijel in še danes dela za nje vsestransko rast, moč in procvit, nego ravno — škof Jeglič?

Danes ob Jegličevi 70letnici smo dolžni mu zaklicati: Nevenljiva in neustrašeno priborena slava mu danes in dokler bo svobodil jugoslovanski rod!

Slava mu, a ne samo iz naših narodno političnih, ampak tudi krščansko katoliških src! Škof Jeglič je uvidel že kaj pri svojem prvem nadpastirskem nastopu, da je moč našega slov. naroda v udejstvanju krščanskih načel med našim ljudstvom. Za prerorenje in povzdigo verskonravnega življenja po Kristovih naukih je storil škof Jeglič s peresom, besedo, delom in lastnim svetniškim življenjem več nego kateri njegovih slov. prednikov in sovrstnikov.

Luč Jegličevega delovanja in življenja, postavljena na svečnik slov. naroda, sveti in bo svetila po celi Jugoslaviji: krščanski mladini, možem in ženam, inteligentu in priprostemu človeku. Ob Jegličevi 70letnici se ozrimo v luč njegovega dela in življenja, pustimo žarke te luči posiniti v naša jugoslovanska srca, ogrejmo se na njih, prerodimo se v njih in naša Jugoslavija bo pridobila glede verskih idealov, narodnosti, dela, bratske ljubezni in trobratske moči ter nepremagljivosti.

Škofu, ki obhaja tako vzorno zaslužno 70letnico, kličemo vsi sinovi Slave: Slava mu v komaj minuli preteklosti, svobodni sedanjosti in še enkrat gotovo boljši in še močnejši prihodnosti!

Sestanek krščanskomislečega učiteljstva v Mariboru.

Binkoštno soboto, 22. t. m., se je vršil v dvorani Kat. pomočniškega društva v Mariboru sestanek krščanskomislečega učiteljstva iz bivšega Spod. Štajerja, da se porazgovore o ustanovitvi podružnice Slomškove zveze. Kako zanimanje vlada med našim učiteljstvom za Slomškovo zvezo, priča dejstvo, da so prišli na sestanek celo iz najbolj oddaljenih kra-

jev. Mnogi, ki niso mogli priti, so se posebej opravičili. Nepričakovano in nepovabljeni so se vsilili na sestanek zastopniki mariborskega učiteljskega društva, ki je včlanjeno pri liberalni Zavezji. Pripeljala jih je nekdanj navdušena in odlična članica Slomškove zveze, gospa ravnateljica Štupca, ki pa so jo sedaj dobili pod svoj vpliv mariborski liberalci, zlasti

mariborsko žensko in učiteljsko društvo. Nepovabljeni vsiljenci so hoteli ustanovitev Slomškove zveze za Štajersko preprečiti.

Po uvodnih besedah predsednika Slomškove zveze Struklja je tov. Fabinc v dobro zasnovanem govoru med drugim povdarjal, da Slomškova zveza z veseljem pozdravlja misel združitve vsega našega učiteljstva v zgolj stanovskih zadevah (gumno stališče, pravno razmerje, nadaljna izobrazba i. dr.), da si pa v kulturnem smislu združenja ne more misliti, ker je v tem oziru med Slomškovo zvezo in Zavezo prepad tako globok, kakor med krščanstvom in nekrščanstvom. Slomškova zveza stoji na stališču versko-nravne vzgoje, Zaveza pa jo hoče nadomestiti z zgolj etično vzgojo brez krščanstva. Zastopniki mariborskega učiteljskega društva, ki so jih zborovalci le iz kolegialnosti pustili govoriti, so bili mnenja, da na Štajerskem Slomškove zveze ni treba, da čas za njo še ni prišel itd. Za poprišče krščanske Slomškove zveze smatrajo izključno le bivšo Kranjsko in se z vsemi silami branijo, da bi razširila svoj delokrog tudi pri nas. Obžalovati moramo, da jim je v tem pogledu priskočila na pomoč gospa ravnateljica Štupca. Tudi ona je trdila, da tukaj še ni ugodnih tal za Slomškovo zvezo. Pri tem je nesrečno vplivala na dan neke stvari iz Susteršičevih časov, kakor bi bila morebitnega nepravilnega postopanja Susteršič-Jakličevega z učiteljstvom Slomškova zveza kriva. S tem je pred svojimi liberalnimi tovariši iz mariborskega učiteljskega društva javno jemala ugled Slomškovi zvezi, koje članica je sama doslej bila (če je še, ne vemo).

Nasprotno pa je o liberalnih učiteljih in liberalcih sploh govorila silno prijazno. Govorila je o Nikodemih, ki so v srecu krščanski, pa si tega ne upajo na zunaj pokazati, da bi n. pr. pristopili k odločno katoliškemu društvu, kakor je n. pr. Slomškova zveza. Pripovedovala je, kako vzorni očetje, izvrstni vzgojitelji so mnogi liberalci. Ne tajimo dobrih lastnosti nasprotnikov, ki jih v resnici imajo; tudi njihovega krščanstva ne, kolikor so ga še v srecu ohranili. Toda ali je za učiteljico, ki hoče veljati za zelo krščansko, prav, če krščansko učiteljsko društvo hoče diskreditirati in nasprotuje njega razširitvi, —

LISTEK.

P. J. Knoblehär.

Iz Jugoslavije v Ameriko

(Pismo. Chicago Ill., 26. marca 1920).

Dalje.

Oakal nas je v luki predstojnik slovenskega komisarijata frančiškanske provincije Sv. Križa, rojaka v starem kraju znaní bivši misijonar v Egiptu in Sv. Deželi, P. Benigen Snoj, rodóm iz Zagorja ob Savi s še enim sobratom Hrvatóm, frančiškanóm v New Yorku. Lačni smo bili in zeblo nas je: toraj hajdi brž v avto in domu na Sv. Marka trg št. 62 v Frančiškanski komisarijat. Da. domu, brž domu! lahko rečeno, težko storjeno: po dva metra visoko sneženo zidovje na obeh straneh ceste je oviralo promet. Električni tramvaj, avto, tovarni in osební, s konji vpreženi vozovi, cele procesije, vse je stalo; ne naprej, ne nazaj ni slo. Vprašal sem P. Benigna, kedar bodo vsi ti' vozniki začeli prav za prav izgubljati potrežljivost in začeli kleti; rekel mi je, da nikoli: Amerikanec si s pametjo, ne pa s kletvijo pomaga iz zadrege! To smo tudi mi storili, zapustili avto in peš mahnilí domu: pol ure smo pozneje prišli, tembolj nam je lačnim dišal obed.

Doma sta nas čakala še dva druga slovenska Frančiškana (P. Anzelm in P. Stanislav). To je bilo veselje: prvi sobratje, prvi rojaki po petletni vojski so prišli: ti nam bodo povedali resnico, kako je bilo v domovini med vojsko, ker razni listi so nas le furbali.

Seveda smo pripovedovali in še pripovedujemo, v zasebnem pogovoru in v večurnih predavanjih, v domačem društvu in po sosednjih slovenskih naselbinah. „A, tako je bilo?! To so bili nameni pobratimstva med katoliško Avstro-Ogrsko, protestantsko Nemčijo s mohamedansko Turčijo in pravoslavno Bolgarijo, uničiti Jugoslovane?“ Vskliki ogorčenja z ust

marsikaterega ameriškega Slovence, ki je dosedaj žaloval za propalo Avstrijo, spremljajo predavatelja.

Kaj naj rečem o vltisu, ki ga je, na me naredil New York? Najboljši ni III, ker smo prišli v hudem mrazu, v še hušjo blatno brozgo, ker je po nekaj dneh nastalo toplo vreme. In potem tisti hrup in trušč velikega mesta: saj ima preko 8 milijonov ljudi in največjo trgovino na svetu, da ni čuti glasne besede na ulici, saj bi se pri tem ropotu vseh mogočih vozov nad, pod človekom in ob njem ne čulo gromčega Boga. Ko mi je tovariš nekaj hitel praviti, sem samo z glavo kimal, in ga nič razumel; vselej sem bil vesel, ko sem hišna vrata zaprl za seboj in čul zopet sam svojo besedo. Ta hrup traja od kake 9. ure v jutro do 11. ure po noči. Blizu polnoči je še vedno toliko ljudi na cesti, kakor v predpoldanskih urah.

Peljal sem se neki večer po peti aveniji (cesti od juga proti severu skozi celo mesto) od 8. do 125. ceste (od vshoda števši proti zapadu), samo zato, da vidim razsvetljavo te najodličnejše prometne zveze svetovnega mesta. Sedel sem na strehi uličnega avtomobila od pol 9. do pol. 11. ure in plačal za vožnjo 5 centov. To vam je prizor iz „tisoč in ena noč“. Vse migljava v stotisoih električnih žarnih raznih boj, sestavljenih v napise, podobe, girlande, okraske; vmes blišče ogromne svetleke obločnice; okoli njih se kakor zvezde vtrinjajo, vgašajo in same zopet prižigajo žarnice: vse služi reklami; moč iz žargie, v pozicijah v vodo skakajočega človeka te opozarja, da je tu pod njim vhod v rusko kopalnišče. Ne daleč proč se iz svitlega venikanskega peresa, ki ima namesto črnila v držalu žarnice, vsipljejo svitile črke in sestavljajo v besede, priporočujoče ta praktični izum ameriške iznajdljivosti itd. Na pol slep in ves trd v nogah vsled mraza sem pozno v noč legel v posteljo, sanjalo se mi pa je, da me ruski mužik v kožuhu s velikanskim ameriškim peresnikom v roki išče po ladji „la Savoie“.

Ni moč namen opisovati na drobno prometnega življenja v New Yorku: bil sem tudi premalo časa tamkaj, da bi ga spoznal temeljitejše. Omeniti hočem le, da bi bila zanimiva podoba prereza prometnih stavb, od 60. nadstropne Woolword Buiding palače s

svojimi mnogoštevilnimi pisarnami, preko tako imenovanih Department Store, kjer se dobi od šivanke in gumbov in krtače do glasovira in avtomobila ter vsake vrste pohištva kar človek želi, vse v eni sami mnogonadstropni prodajalni — prereza, pravim, doli mimo „eleveted“ mestoma dvonadstropne cestne železnice in navadnega počestnega tramvaja ter neštivilnih avtomobilov in drugih vozov — do pod zemljo drvjavočih „subvay“ vlakov, ki se ne obotavljajo na mnogih mestih šiniti pod morjem iz New Yorka v Brooklyn in zopet nazaj. Tu doli pod morjem se mi je zdel zrak najčistejši, najvzvitnejši, ker po nevyorskkih cestah po vsem prej diši, nego po parfumu in vijolicah.

Zato sem se vselej razveselil, kadar je p. komisarij rekel: jutri gremo na deželo v Pensilvanijo Connecticut, New Jersey ali kako drugo bližnje državico obiskat tega ali onega slovenskega rojaka, duhovnega sobrata. Na vprašanje, kako dolgo se bomo vozili, je navadno odgovoril: tu daljava vožnje ne igra nikake vloge; kedar pridemo, pridemo! Doma v starem kraju sem se daleč izognil vsaki nepotrebni železniški vožnji. Tista stiska po vagonih, pa tista surovost po vozovih III. razreda, saj si pri visokih voznih cenah navadni človek ne more kaj boljšega privoščiti, mi je ogrenila marsikatero, sicer drugače prijetno službeno pot. Tu v Ameriki je po železnicah vse povsod le en razred z mehkiimi sedeži v do 20 metrov dolgem vozu. Na sedežu je prostora za dva človeka; sedeži so ob obeh straneh voza, po sredi je hodnik. Sedi pa se kakor v cerkvi, drug za drugim, kar je prijetno, ker ni treba gledati morebiti tuji ali neljubi osebi v obraz. Dado pa se naslonjasta premeniti tako, da si po štirje lahko sede nasproti in se kratkočasijo v pogovoru med vožnjo. Seveda ni čuti pri tem surovega vpitja ali preglasnega smeha, ker Amerikanec porabi železniško vožnjo za čitanje časnikov ali česa drugega, ker doma v „oficu“, tovarni, podjetju tega ne utegne. Strogo so tudi ločeni tobakarji od nekadilcev: prosto pa je iti iz nekadilskega voza med tobakarje, popušit cigaro ali cigareto, ne da bi se bilo treba bati izgube prostora ali prtljage.

Dalje prihodnjik.

Mala naznanila.

Razna:

JOSIP NEKREP tesarski mojster in stavbeni podjetnik v Mozartovi ulici 59 v MARIBORU se priporoča za popravila in za napravo novih stavb za točno izvršitev

Kupi se:

Kupimo vreče, steklenice in sode po najvišjih cenah. „Jadran“ Trgovaška prometna d. z o. z. v Mariboru, Gosposka ulica 44. Telefon 893. 383

KUPUJEM

po najvišjih cenah hlode, rezan in tesan jelov kakor trd les ter vsakovrstna drva za kurivo. Viktor Glaser, lesna trgovina v Rušah pri Mariboru. 1796

LES

rezan, tesan, okrogel, drva in oglje kupi v vsaki množini

„SEVER“

društvo lesnih industrijalcev dravske doline

MARIBOR, Aleksandrova cesta 45.

KUPUJEM LES

tesan, rezan, oglje in drva na vagonih, franko vagon. Sv. Lenard št. 29, Brežice ob Savi. 419

Proda se:

POZOR!

Alo zij Gniušek,

Maribor, Glavni trg 6 prodaja po najnižjih cenah sledeče kranjske vrvarške izdelke iz pristne konopljine. Konopce (štrange) močne in navadne, uzde, pletene in navad., cungete, kratke in dolge, vrvi za perilo po 20 in po 40 m dolge. 407

Proda se nova lepa komplet na spalna soba po niski ceni. Mizar Paitz, Jožefa ulica 4 (stari most), Maribor. 438

TRGOVCEM POPUST!

GUMI

za cepljenje trt ter plašče in cevi za kolesa se najceneje kupi pri

tvrdki Ign. Vok

Ljubljana

Sodna ul. 7.

TRGOVCEM POPUST!

VOLNO

v večji množini ima na prodaj

M. Vrhovec, agentura - komisija import - eksport, BEOGRAD, ZELENI VENAC 11.

Srnjak v tretjem letu krasen šesterak, popolnoma vdomačen 2 jazbeca mlater prav krotka na prodaj. Naslov v upravnistvu. 431

Službe:

Za I. slov. orlov. tabor v Mariboru

bole na Tezni gradili velike tribune. Zato rabi pripravljani odbor 25 tesarjev in 25 dragih delavcev. Delo bode trajalo od 1. junija do začetka avgusta. Pozivamo naše tesarje naj se javijo. Plača bode po dogovoru. Javijo se lahko v urednistvu Straže. 398

Solicitator se sprejme takoj. Plača zelo visoka. Zadoluje nekaj prakse v sodnih stvarih. Odvetniška pisarna dr. Ivana Lovrenčič-a v Ljubljani, Miklošičeva c. 8. 432

Trgovina mešanega blaga in eksport za jajca, stara upeljava trdka, se da v najem. Licitacija dne 18. avgusta 1920. Posestnik tvrčke Jakob Morgenstern, Gornji Petrovci pri Murški Soboti, Prekmurje. 409

AGENTURA KOMISIJA M. Vrhovec BEOGRAD ZELENI VENAC 11 prevzema razna trgovaška posredovanja zastopstva itd.

Zaradi oddaljenosti trgovine prodam pšenično moko, nalerco najfinjšo K 15-60, moko za kruh K 15-40, moko za kruh po K 11- in K 13-. J. WALZL, MARIBOR, Dravska ulica 8. 426

POZIV K PODPISU!

Po naredbi Nj. Kr. Visočanstva Prestolonaslednika Aleksandra z dne 29. aprila 1920 leta se ustanovi:

Središnja Zadruga za snabdevanje i izvoza D.

(Osrednja zadruga za preskrbo i izvoz A. D.)

Sedež zadruge je Belgrad; čas delovanja je neomejen.

Zadruga ima namen:

- 1) Da skrbi za prehrano vojske in pasvinih krajev.
2) Da izvršuje dobave za državo, če bi to zahtevala poedina pristojna mesta.
3) Da izvaja v inozemstvu, če in v kolikor se pokaže prebitke nad mero domačih potreb, vse proizvode, katerih izvoz je vsled odloka Ministrskega sveta z dne 16. aprila 1920. I. IV. Br. 4858 Ministrstva za trgovino in obrt poverjen tej zadrugi; kakor n. pr. vse vrste žita in žitnih proizvodov, suho sočivje živino in živalske izdelke, volno, predivo, lan itd.

Kapital središnje zadruge: Din. 30,000.000

v 12 000 delnicah po 2500- dinarjev vsaka, od katerih polovico plača država in polovico korporacije in posamezniki.

Delnice se glase na ime.

Član zadruge so lahko:

- 1) Poljedelske zadruge in njih zveze;
2) Konzumne zadruge in njih zveze;
3) Poljedelci (producenti poljedelskih proizvodov).
4) Trgovaške tvrčke — posamezniki in društva — ki se po mnenju pristojnih oblasti pečajo z izvozom gori naštetih proizvodov;
5) Tvrčke in podjetja, ki si bavijo poleg predelave z izvozom gori naštetih proizvodov (mlini, klavnice itd.)

Člani zadruge so lahko samo državljani kraljestva SHS oziroma domače tvrčke. Ustanovni odbor te zadruge, postavljen z odlokom Ministrstva za trgovino in obrt z dne 28. aprila, pozivlja vse interesirane, da se prijavi za podpis delnic.

Prijave za podpis delnic naj se pošljejo ministrstvu za trgovino in obrt — Belgrad z označbo „za Osrednjo zadrugo za prehrano in izvoz“ (za Središnja zadrugo za snabdevanje i izvoz) in sicer v času 20 dni od objave tega oglasa v Službenih Novinah v Belgradu in pokrajinskih uradnih listih. Ob enem s prijavo se položi pri Narodni Banki Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Belgradu po 500 dinarjev za vsako delnico.

V roku 8 dni po zaključku prejema prijav bo odločil Minister za trgovino in obrt o sprejemu prijavitelcev za akcionarje in bodo ti pozvani, da plačajo v roku 8 dni od objave poziva ostanek 50% od nominalne vrednosti delnic, kakor tudi 50 dinarjev od vsake delnice na račun ustanovnih stroškov. Ostanek osnovnega kapitala se bo plačal naknadno in sicer po odločbi Upravnega lista.

Podrobnejše informacije o delu Zadruge kakor: o upravi, razdelitvi dobička, času delovanja in likvidaciji, državni kontroli itd. bodo našli interesentje v odredbi, ki je objavljena v Uradnih Listih in neuradnih pokrajinskih listih.

Interesentom se naznanja, da bo vršila Osrednja zadruga vse nakupovanje v deželi po načelu svobodne trgovine in po načelu svobodne pogodbe s prodajalcem blaga. V pogledu uvoza bo nabavljala Zadruga predvsem proizvode, ki služijo potrebam poljedelcev in gospodarski obnovi dežel. Te proizvode bo prodajala Zadruga po nakupni ceni.

USTANOVNI ODBOR:

Tajnik: Dr. E. Tartaglia. Predsednik: Lj. Srečković, s. r. Podpredsednik: Dr. Janda s. r.

Auto Pneumatike 815x105 880/120 935/135 nadalje zračne cevi v vsakih dimenzijah na skladišču pri Meh. radionice JOSIP KNUPLESCH ZAGREB, Meduličeva ul. 14

RESTAVRACIJA „NARODNI DOM“ V MARIBORU se najtopleje priporoča za obilen obisk HINKO KOSIČ, RESTAVRATER Hranilnica in posojilnica društva katoliških moistrov v Mariboru, Vetrinjska ulica 20 obrestuje vloge po 4% in daje posojila proti poroštvu. Uraduje v ponedeljek in četrtek od 5.—7. ure pop.

GOSTILNA PRI „MESTNI KLAVNICI“ se priporoča za obilen obisk. Za izborna vina se jamči. ERNEST BIRTIČ, GOSTILNIČAR.

Veletrgovina Ludovik Kuharič Ormož nudi svojo veliko zalogo vsakovrstnega modnega, manufakturnega blaga, platna itd. Nadalje priporoča vedno sveže špicerijsko blago, moko, olje. Nakup in prodaja poljedelskih pridelkov. Dobava vsakovrstne železnine, traverz, cementa, kakor tudi poljedelskih in drugih strojev. — Uvoz in izvoz vseh vrst rezanega in stavbenega lesa. — Lastna motorna žaga. Glavna zaloga delniškega

Genjeni publiko ujudno naznaja da svira vsaki večer češka dam. sal. kapela v Maribor Narodni kavarni v Mariboru Lira Carević i Stibilj. Za mnogobrojen poset prosita podjetnika

Restavracija „KRIŽEV DVOR“ V MARIBORU se kar najtopleje priporoča IZBORNA VINA, VSELEJ SVEŽE PIVO TER DOBRA KUHINJA Leopold in Lenika Habjanič

Gospodarska zadruga za Prekmurje, Murško polje in Slovenske gorice prodaja razne manufakture za moške in ženske obleke, vseh vrst špicerije, čevlje, usnje, deske, stavbeni les in poljedelske stroje. Kupuje pšenico, žito, koruzo, ajdo, proso, oves, kože, sploh vse kmetske pridelke. Posreduje pri nakupu večjih poljedelskih strojev, kakor parnih mlatilnic in motorjev Pravico kupovati in prodajati zadrugi imajo samo člani. Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni v Gornji Radgoni in pri vseh podružnicah. Glavna trgovina i pisarna v Gornji Radgoni. Podružnice: Gornja Radgona, Murska Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Beltinci.